

EIROPAS
KOMISIJA

EIROPAS SAVIENĪBAS AUGSTĀ
PĀRSTĀVE ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 25.3.2015.
JOIN(2015) 9 final

**KOPĪGS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Eiropas kaimiņattiecību politikas īstenošana 2014. gadā

{SWD(2015) 63 final}
{SWD(2015) 64 final}
{SWD(2015) 65 final}
{SWD(2015) 66 final}
{SWD(2015) 67 final}
{SWD(2015) 68 final}
{SWD(2015) 69 final}
{SWD(2015) 70 final}
{SWD(2015) 71 final}
{SWD(2015) 72 final}
{SWD(2015) 73 final}
{SWD(2015) 74 final}
{SWD(2015) 75 final}
{SWD(2015) 76 final}
{SWD(2015) 77 final}

1. Ievads

Eiropas kaimiņattiecību politika (EKP), kopš tās ieviešanas 2004. gadā, ir svarīgs ES ārpolitikas aspekts. Ar to tiek risināti tādi stratēģiski svarīgi jautājumi kā drošība, stabilitāte, tiesiskums, brīvība un labklājība mūsu kaimiņvalstīs ar mērķi veicināt ilgtspējīgas un noturīgas tautsaimniecības un brīvu un iekļaujošu sabiedrību. Tā ir ilgtermiņa iesaistīšanās politika, kuras pamatā ir savstarpēji izdevīga integrācija un sadarbība.

Ņemot vērā daudzās krīzes un pieaugošās problēmas kaimiņvalstīs, ir palielinājusies izpratne par nepieciešamību pielāgot EKP un tās pieeju. Ir izskanējuši aicinājumi veikt būtiskas izmaiņas EKP instrumentu kopumā, lai ES varētu labāk un ātrāk reaģēt uz strauji mainīgo situāciju kaimiņvalstīs un plašākām pasaules tendencēm.

2014. gadā ES kaimiņvalstīs bija vērojamas nopietnas problēmas. Notikumi Ukrainā, kā arī arvien lielāks Krievijas spiediens uz citiem austrumu partneriem galveno uzmanību pievērša Eiropas politiskajai realitātei. Asada režīma un *Da'esh* dēļ gan Sīrijā, gan ārpus tās miljoniem cilvēku devās bēgļu gaitās, un tiem joprojām ir ļoti vajadzīga palīdzība. Turklāt *Da'esh*, *Jabhat al-Nusra* un citi teroristu grupējumi reģionā pastrādāja nežēlīgus noziegumus un cilvēktiesību pārkāpumus. Atjaunotā karadarbība Gazas joslā izpostīja iztikas līdzekļus un jau tā trauslo infrastruktūru. Joprojām ir apdraudēts Lībijas valsts statuss, un darboties spējīgu valsts iestāžu trūkums, vardarbības palielināšanās un uz Lībiju ejošo un no tās nākušo migrācijas plūsmu kontroles trūkums radīja labvēlīgus apstākļus kriminālajiem tīkliem, kas nodarbojas ar nelikumīgo migrāciju un cilvēku tirdzniecību uz Eiropu. Kaimiņvalstīs palielinājās nabadzība, kas jo īpaši ietekmēja bērnus un citas neaizsargātās sabiedrības grupas.

Tajā pašā laikā 2014. gadā bija vērojami daži nozīmīgi pozitīvi notikumi, piemēram, trīs asociācijas nolīgumu (AN) parakstīšana ar Gruziju, Moldovas Republiku un Ukrainu. Šajos jaunās paaudzes nolīgumos ir iekļauti noteikumi par padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības zonu (AN/PVBTZ), kas nosaka līdz šim vērienīgākās līgumiskās attiecības ar kaimiņvalstu partneriem. Turklāt tika pastiprinātas attiecības ar Maroku un Tunisiju, kas joprojām atspoguļo šajās valstīs veikto reformu dziļumu un plašumu. Pāreja uz demokrātiju Tunisijā ir bijusi īpaši pozitīva. Migrācijas un mobilitātes jomā Moldovas Republika sekmīgi izpildīja visus kritērijus, kas noteikti tās Vīzu režīma liberalizācijas rīcības plānā (VLRP), tādējādi Moldovas pilsoņi, sākot no 2014. gada pavasara, varēja bez vīzas ieceļot Šengenas valstīs. Arī Tunisija un Jordānija 2014. gadā parakstīja deklarāciju par mobilitātes partnerību ar ES.

2014. gadā ES turpināja aktīvi sadarbīties ar partneriem, un svarīga loma bija EKP piedāvātajiem instrumentiem. Jaunais Eiropas kaimiņattiecību instruments (EKI), ko pieņēma 2014. gadā, laikposmā no 2014. gada līdz 2020. gadam nodrošinās 15,4 miljardus euro. Finanšu palīdzība ir

koncentrētāka nekā agrāk; pilsoniskās sabiedrības organizācijas (PSO) un vietējās iestādes ir labāk un ciešāk iesaistītas ES atbalsta sagatavošanā, īstenošanā un uzraudzībā.

Šajā kopīgajā paziņojumā un pievienotajos progresu ziņojumos ir analizēts, kā ES un partnervalstis 2014. gadā ir īstenojušas kopīgi izvirzītos reformu mērķus un risinājušas konkrētas problēmas.

Ņemot vērā mainīgo situāciju kaimiņvalstīs un partneru atšķirīgās cerības attiecībā uz sadarbību ar ES EKP ietvaros, kā arī grūtības nodrošināt pienācīgu EKP atbildi uz dažām no šīm izmaiņām, Savienības augstā pārstāve ārlietās un drošības politikas jautājumos/Komisijas priekšsēdētāja vietniece (AP/PV) un Eiropas Komisija 2015. gada 4. martā pieņēma **kopīgu apspriešanas dokumentu**, tādējādi sākot oficiālu apspriešanās procesu saistībā ar EKP pārskatīšanu. Šis pārskatīšanas ietvaros tiks izvērtēta ES gada ziņojumu struktūra.

2. EKP īstenošana 2014. gadā

Demokratizācijai un, plašākā nozīmē, pārejai pirmkārt un galvenokārt jābūt pašas valsts iniciētam procesam. Pārejas sekmīga īstenošana ir atkarīga no daudziem faktoriem, piemēram, politiskās gribas, uzlabojumiem tiesiskuma jomā, ekonomiskajiem apstākļiem, izglītības, uzlabotas sociālās vienlīdzības un cilvēka tiesību nostiprināšanas un aktīvas pilsoniskās sabiedrības. Tam nepieciešams plašs nacionālais konsenss par politikas pamatpraksi. Tādēļ ES atbalsta pozitīvu politisko pārmaiņu virzītājspēkus kaimiņvalstīs.

EKP ir daļa no ES centieniem atbalstīt sekmīgu pāreju, tomēr šie procesi dažādās valstīs ļoti atšķiras tām raksturīgo vēsturisko un sociālo apstākļu dēļ. Tādējādi austrumu un dienvidu partneri reformu procesā saskaras ar individuālām problēmām un iespējām. Pāreja, kurai trūkst integrācijas un ko raksturo pieeja “uzvarētājs iegūst visu”, ir izrādījusies neilgtspējīga valsts vispārējās stabilitātes un labklājības nodrošināšanai. Lai pāreja būtu sekmīga, nepieciešams nodrošināt, ka valdība, pilsoniskā sabiedrība un ekonomikas dalībnieki aktīvi sadarbojas notiekošo demokratizācijas pasākumu ietvaros.

Šis pozitīvu politisko pārmaiņu aspekts ir kopīgs gan austrumu, gan dienvidu partneriem, kuri īsteno pāreju. Ar EKP starpniecību 2014. gadā tika turpināts atbalsts atbilstošajām pārmaiņām.

2.1. Demokrātija un laba pārvaldība

ES ir apņēmusies veicināt demokrātiju un labu pārvaldību kaimiņvalstīs. ES joprojām ir pārliecināta, ka darbs šajā svarīgajā jomā ir būtiski nozīmīgs tās ārpolitikai, un reālā situācija kaimiņvalstīs sniedz ļoti niansētu priekšstatu par notikumiem demokratizācijas un labas pārvaldības jomā.

Pozitīvs piemērs ir Tunisijas apliecinājums, ka ir iespējama iekļaujoša un valsts virzīta **pāreja uz demokrātiju** dienvidu kaimiņvalstīs. Tā veica atzinīgi novērtētus pasākumus, piemēram, rīkoja parlamenta un prezidenta vēlēšanas un pieņēma jaunu konstitūciju. Šie pasākumi bija pagrieziena punkts attiecībā uz pamattiesību ieviešanu un turpmāku demokrātisku reformu īstenošanu. Maroka arī turpināja demokratizācijas un modernizācijas procesu, kā to apliecina valsts panāktais progress pašreizējo reformu īstenošanā tādās jomās kā tiesiskums, reģionalizācija un plašsaziņas līdzekļi. Demokratizācijas procesi vienmērīgi turpinājās arī Moldovas Republikā un Gruzijā. Moldovas Republikā notika parlamenta vēlēšanas, ko Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Eiropas Demokrātisko iestāžu un cilvēktiesību biroja (ODIHR) vēlēšanu novērošanas misija kopumā atzina par brīvām un godīgām, lai arī bažas radīja viena vēlēšanu kandidāta izslēgšana dažas dienas pirms vēlēšanām. Moldovas Republika panāca turpmāku progresu Eiropas darba kārtības īstenošanā, tostarp, pateicoties asociācijas nolīgumu/padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības nolīgumu (AN/PVBTZ) parakstīšanai. Arī Gruzija turpināja demokratizācijas procesu, jo īpaši pateicoties AN/PVBTZ parakstīšanai. 2014. gada jūlijā un jūnijā notikušās pašvaldību vēlēšanas kopumā tika uzskatītas par atbilstošām starptautiskajiem standartiem.

ES sniedza palīdzību Ukrainai, mobilizējot pirmo šāda veida finanšu paketi vairāk nekā 11 miljardu euro apmērā laikposmam no 2014. gada līdz 2020. gadam. Tika īstenoti ierobežojoši pasākumi attiecībā uz personām un vienībām, kuras ir atbildīgas par krīzi, publisko līdzekļu piesavināšanos un pamattiesību pārkāpumiem, kā arī izmantoti attiecīgi kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) instrumenti. Taču politisko situāciju joprojām aizēnoja notiekošā militārā krīze valsts austrumu daļā un Krievijas Federācijas veiktā Krimas un Sevastopoles nelikumīgā aneksija, kur Krievijas un *de facto* vietējās iestādes kopš 2014. gada februāra ir būtiski samazinājušas cilvēktiesību aizsardzību. Ukrainas pilsoņi, kuri uzturas Krimā un Sevastopolē, bija spiesti kļūt par Krievijas pilsoņiem, un, ja tie atteiktos, tie tiktu uzskatīti par ārzemniekiem Krimā. Arvien vairāk tika iebiedēti un aizskarti tie Krimas iedzīvotāji, kuri iebilda pret Krievijas Federācijas rīcību pussalā, jo īpaši Krimas tatāri un žurnālisti. Plašsaziņas līdzekļi nevarēja brīvi darboties. Līdzīgas tendences tika novērotas arī Ukrainas austrumu daļā papildus konflikta postošajai ietekmei uz humanitāro situāciju un arvien lielākam konflikta skarto cilvēku skaitam.

Šie notikumi negatīvi ietekmēja reformu procesu Ukrainā. Konstitucionālā reforma tika atlikta, un Eiropas Padomes Venēcijas Komisija secināja, ka reformas priekšlikumu projekti nav pilnībā atbilstīgi starptautiskajiem standartiem. Lēnām sākās cīņa pret korupciju. Gatavošanās darbi vienotas valsts reformu programmas izveidei virzījās uz priekšu lēni un tie nebija koordinēti, lai gan jaunā valdība ir noteikusi skaidru reformas virzienu. Lai tuvākajā laikā gūtu rezultātus, uzturētu stimulu veikt reformas nākamajos gados un nodrošinātu AN/PVBTN īstenošanu, būs nepieciešama steidzama un noturīga rīcība. ES izveidoja Ukrainas atbalsta grupu, lai palīdzētu valstij īstenot reformu programmu.

Citās kaimiņvalstīs bija vērojama demokratizācijas stagnācija. Ēģiptē, izmantojot pastiprinātu kontroli, tika ierobežotas vispārīgu debašu iespējas un jo īpaši pilsoniskās sabiedrības darbības. Pagājušajā gadā Azerbaidžānā pasliktinājās situācija demokratizācijas un cilvēktiesību jomā, un sistemātiski tika ierobežotas sabiedrisko diskusiju un pilsoniskās sabiedrības iespējas. Baltkrievijā joprojām nav panākts progress cilvēktiesību, tiesiskuma un demokrātijas principu ievērošanas jomā.

Politiskos notikumus Izraēlā un Palestīnā¹ būtiski ietekmēja reģionālā situācija, pretrunīgā politiskā atmosfēra un karadarbība Gazā. Izraēlas Valsts balstās uz tādām vērtībām kā demokrātija un cilvēktiesību, tiesiskuma un pamatbrīvību ievērošana. Tomēr 2014. gadā bažas radīja minoritāšu, tostarp beduīnu, tiesību aizsardzība. Palestīnā vēl joprojām nav pieņemti galvenie tiesību akti par demokrātiskajām struktūrām, piemēram, tiesību akti par tiesu iestāžu atbildību. Joprojām nav atrisinātas bažas par cilvēktiesību ievērošanu, jo īpaši attiecībā uz nāvessodu: *de facto* varas iestādes Gazā joprojām piemēro nāvessodu, un Ēģiptē un Jordānijā tika atsākta nāvessoda izpilde pēc tam, kad iepriekšējos gados abās valstīs piemēroja moratoriju.

Nepārtrauktie bruņotie konflikti, reliģiskā un etniskā polarizācija un ārējie faktori, piemēram, terorisms, kavēja progresu EKP darba kārtības īstenošanā. Nestabilā drošības situācija Lībijā apdraudēja valsts integritāti. Sīrijas krīze ir kļuvusi par lielāko humanitāro un drošības krīzi pasaulē. Savukārt Libāna un Jordānija izrādīja ievērojamu izturību, saskaroties ar reģionālajām bēgļu plūsmām un Sīrijas krīzes radīto blakusietekmi uz politisko un drošības situāciju, kas turklāt rada papildu spiedienu uz jau tā ierobežotajiem dabas resursiem. Neraugoties uz šīm grūtībām, abas valstis veicināja stabilitāti un drošību reģionā, cenšoties panākt turpmāku progresu EKP darba kārtības īstenošanā.

Bija vērojami daži pozitīvi notikumi saistībā ar **vēlēšanām**. Prezidenta un parlamenta vēlēšanas Tunisijā un Ukrainā, prezidenta vēlēšanas Izraēlā un parlamenta vēlēšanas Moldovas Republikā kopumā bija labi organizētas. Ukrainas gadījumā vēlēšanas nevarēja notikt Krimā un Sevastopolē; Doņeckas un Luhanskas reģionu lielā mērā joprojām kontrolēja nelegāli bruņoti grupējumi, tādējādi šie reģioni tika atturēti no piedalīšanās vēlēšanās Ukrainā. Vietējās vēlēšanas, ko rīkoja abu reģionu *de facto* iestādes, tiek uzskatītas par nelikumīgām un nelegitīmām, tādēļ ES tās nav atzinusi. ES ņēma vērā to, ka prezidenta vēlēšanas Ēģiptē kopumā noritēja miermīlīgi un bez traucējumiem, lai gan pastāvēja bažas par vēlēšanu kampaņas norisi, kur arvien vairāk tika ierobežotas opozīcijas un debašu iespējas.

Situācijas attīstība tādās jomās kā **vārda brīvība, preses un plašsaziņas līdzekļu brīvība, biedrošanās brīvība un reliģijas vai ticības brīvība, mazākumtautību tiesības un cīņa pret diskrimināciju** bija neviendabīga. Tunisija, Libāna, Maroka un Moldovas Republika daļēji

¹ Šis nosaukums nav uzskatāms par Palestīnas valsts atzīšanu, un tas neskar dalībvalstu individuālo nostāju šajā jautājumā.

ieviesa attiecīgos tiesību aktus, savukārt Azerbaidžānā, Baltkrievijā, Ēģiptē un Palestīnā ievērojamas pārmaiņas netika novērotas.

Situācija saistībā ar **sieviešu un bērnu tiesībām** lielākajā daļā partnervalstu joprojām ir problemātiska. Nopietnas problēmas joprojām rada bērnu darbs, bērnu kareivju vervēšana, bērnu izmantošana teroristu darbībām vai cilvēku tirdzniecībai, nepilngadīgo personu laulības un slikta apiešanās jauniešu tiesu sistēmā. Nabadzība, kas pieaug visā reģionā, īpaši skāra bērnus. Tunisijas jaunajā konstitūcijā sievietēm ir piešķirtas vienlīdzīgas sociālekonomiskās un politiskās tiesības, kā arī pieprasīts veikt pasākumus pret diskrimināciju un ar dzimumu saistītu vardarbību.

Pozitīvas iezīmes bija vērojamas **tieslietu nozares reformas** jomā, un šīs nozares neatkarība un efektivitāte ievērojami uzlabojās Tunisijā, Marokā, Libānā un Jordānijā. Līdz ar jauno konstitūciju Tunisijā tika izveidots pamats daudzām pamattiesībām, kas ļaus virzīt uz priekšu tiesu sistēmas reformu. Maijā tika pieņemts stratēģisks dokuments par tiesu sistēmas reformu un apspriests ar to saistītais rīcības plāns 2015. – 2019. gadam. Ukrainas parlaments pieņēma "likumu par atjaunotu uzticību tiesu iestādēm". Moldovas Republika īstenoja tiesību aktus par tiesu iestāžu reformu. Azerbaidžānā un Ēģiptē joprojām nozīmīgas ir problēmas saistībā ar tiesu iestāžu neatkarības trūkumu.

Partnervalstīs bija vērojamas nevienmērīgas un ierobežotas pārmaiņas jautājumā par **brīvības atņemšanas iestādēm** un ar tām saistītajiem apstākļiem. Vairākas valstīs turpinājās **spīdzināšana un nežēlīga izturēšanās**, kas joprojām bieži vien bija saistīta ar sliktiem apstākļiem ieslodzījumā un trūkumiem brīvības atņemšanas iestāžu sistēmā. Tika konstatēti daži uzlabojumi Jordānijā un Tunisijā, piemēram, valsts preventīvā mehānisma ieviešana spīdzināšanas novēršanai Tunisijā. Ievērojami pasākumi tika veikti Moldovas Republikā, kas izveidoja jaunas brīvības atņemšanas iestādes un sāka īstenot reformas attiecībā uz gados jauniem likumpārkāpējiem.

Pilsoniskajai sabiedrībai un sociālajiem partneriem ir izšķiroši svarīga nozīme pārejas un reformu procesā. Pilsoniskās sabiedrības organizācijām (PSO) ir būtiska loma, lai uzraudzītu parlamentu, valdību un politisko partiju darbību un sniegtu tiem konsultācijas cilvēktiesību jautājumos, tostarp nodrošinot, ka šīs iestādes uzņemas atbildību par savām darbībām. Bieži vien šīm organizācijām ir labi savstarpējie sakari starptautiskā līmenī, kas ļauj viegli pārnest gūto pieredzi un dalīties tajā. 2014. gadā PSO šajā reģionā saskārās ar salīdzinoši nelabvēlīgām tendencēm. Dažas valstis veica pasākumus, lai ierobežotu to darbību, pieņemot tiesību aktus vai ieviešot izmaksu ziņā dārgas administratīvās procedūras, piemēram, lielu nodokļu slogu, kā rezultātā atsevišķos gadījumos PSO pārtrauca savu darbību. Šie notikumi jo īpaši ietekmēja PSO darbību Azerbaidžānā un Ēģiptē. Ukrainā un Tunisijā pilsoniskās sabiedrības attīstība bija pozitīva un ātra. Lai gan PSO Moldovas Republikā kopumā darbojas brīvi, tās tika stingri ierobežotas Piedņestras reģionā. PSO varēja darboties Rietumkrastā ar mazākiem ierobežojumiem nekā Gazā, kur organizāciju darbs joprojām tika traucēts. 2014. gadā turpinājās

darbs pie **ES valstu ceļvežiem** sadarbībai ar pilsonisko sabiedrību. Šajos ceļvežos ir izklāstīta stratēģiskā sistēma sadarbībai ar pilsonisko sabiedrību katrā valstī atsevišķi. ES delegācijas vadīja ceļvežu izstrādes procesu, sadarbojoties ar vietējām iestādēm un PSO, lai noteiktu ilgtermiņa mērķus attiecībā uz dialogu un darbības atbalstu. Līdz 2014. gada beigām partnervalstis bija pieņēmušas lielāko daļu no šiem ceļvežiem.

2.2. Sadarbība politikas un drošības jomā

Sekmīgai pārejai ir nepieciešama drošība, kas ļauj attīstīties sabiedrībai un ekonomikai. Tomēr 2014. gadā pārmērīgi pieauga ar drošību saistītās problēmas kaimiņvalstīs. Eiropas kaimiņvalstis apēnoja draudi, ko radīja teroristu grupējumi, piemēram, *Da'esh*, ieilgušie konflikti, organizētā noziedzība un krīzes situācijas, ko izraisīja robežu pārveide piespiedu kārtā. Nestabilitātes līmenis dažās dalībvalstīs izraisīja nelikumīgās migrācijas plūsmas un drošības draudus, kam ir tieša ietekme uz ES.

Neraugoties uz šīm negatīvajām tendencēm, ES strādāja, lai garantētu drošību un stabilitāti kaimiņvalstīs. ES palīdzēja partneriem risināt to politikas, drošības un ekonomikas problēmas, izmantojot vairākus ES instrumentus un mehānismus, piemēram, politiskos un cilvēktiesību dialogus, KDAP misijas un ar tām saistīto finansiālo palīdzību, lai cita starpā stiprinātu tiesiskumu un atbalstītu tieslietu reformas. Pašlaik Eiropas Savienībai kaimiņvalstīs ir vairākas misijas, proti, pārraudzības misija Gruzijā (*EUMM Georgia*), policijas misija Palestīnā (*EUPOL COPPS*), robežu palīdzības misija (*EUBAM*) Moldovas Republikā un Ukrainā², Lībijā (*EUBAM Libya*³), Rafas šķērsošanas punktā (Gazā) (*EUBAM RAFAH*), kā arī ES padomdevēju misija civilās drošības sektora reformai Ukrainā (*EUAM Ukraine*).

Situāciju austrumu kaimiņvalstīs īpaši ietekmēja notikumi Ukrainā. ES stingri nosodīja Krievijas Federācijas īstenoto Krimas un Sevastopoles nelikumīgo aneksiju un destabilizējošo krīzi Ukrainas austrumu reģionos, kas būtiski ietekmēja civiliedzīvotājus. ES aicināja Krievijas iestādes novērst jebkādu militārā aprikojuma, ieroču vai kaujinieku pārvietošanu no tās teritorijas uz Ukrainu un izmantot savu ietekmi uz separātistiem un nelikumīgiem bruņotiem grupējumiem, lai normalizētu situāciju. Šim nolūkam ES atbalstīja daudzpusējo forumu, piemēram, Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO), darbu. Papildus 2014. gadā veiktajiem centieniem palīdzēt rast risinājumu krīzei Ukrainas austrumdaļā ES ir aicinājusi visas puses izmantot pozitīvo stimulu, ko sniedz Minskas 2015. gada 12. februāra nolīgumi, un tos pilnībā īstenot.

² Tā nav KDAP misija.

³ Tā kā politiskā un drošība situācija Lībijā 2014. gada jūlijā pasliktinājās, misiju bija nepieciešams pagaidu kārtā pārvietot uz Tunisu. Misijas turpmākais virziens ir jāapsver stratēģiskā pārskatīšanā, ko ES dalībvalstis drīzumā apsvērs.

Papildus savai diplomātiskajai darbībai ES palīdzēja Ukrainai īstenot tās **drošības sektora** reformu, izveidojot civilo padomdevēja misiju (*EUAM Ukraine*). Šī misija sniegs stratēģiskas konsultācijas Ukrainai par efektīvu, ilgtspējīgu un atbildīgu drošības dienestu izveidi, lai palīdzētu stiprināt tiesiskumu Ukrainā.

Plašus apgabalus kaimiņvalstīs turpināja ietekmēt **bruņoti konflikti vai krīzes**. Austrumu kaimiņvalstīs ES turpināja veicināt uzticību nostiprinošus pasākumus Kalnu Karabahā. Gruzijas īstenoto iesaistīšanās politiku attiecībā uz tās separātiskajiem reģioniem apdraudēja Krievijas Federācijas parakstītais "līgums par aliansi un stratēģisko partnerību" ar separātisko Abhāzijas reģionu. Politisko risinājumu Piedņestras jautājumā kavēja Tiraspoles atkārtoti apstiprinātie mērķi par lielāku autonomiju, neraugoties uz aicinājumiem veikt teritoriālo reintegrāciju Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) „5 + 2” procesa ietvaros Piedņestras konflikta atrisināšanai⁴.

Dienvidu kaimiņvalstīs galvenais nestabilitātes avots joprojām ir situācija Sīrijā, kas būtiski ietekmē kaimiņvalstis, jo īpaši Jordāniju un Libānu. ES un tās dalībvalstis mobilizēja gandrīz 3 miljardus euro, lai atbalstītu konfliktu skartos iedzīvotājus Sīrijā un bēgļu uzņēmējās kaimiņvalstīs, kas ir līdz šiem lielākais ES veiktais humānās palīdzības pasākums. Tā ir visaptveroša reģionālā reakcija, kas ietver humāno palīdzību, strukturālu atbalstu un cita veida palīdzību valstīm, kuras uzņem bēgļus un pārvietotās personas.

Drošības un politiskās situācijas pasliktināšanās Lībijā negatīvi ietekmēja arī valstis ārpus tās tiešajiem kaimiņreģioniem un nelikumīgo migrāciju padarīja par vienu no galvenajām jaunajām starptautiskajām problēmām. Atjaunotā karadarbība Gazas joslā izpostīja iztikas līdzekļus un nopostīja jau tā trauslo infrastruktūru un nepietiekamos dabas resursus, tādējādi palielinot vispārējo nestabilitāti reģionā.

Reģions joprojām bija pakļauts **terorisma draudiem**, tostarp *Da'esh*, *Jabhat al-Nusra* un citu teroristu grupējumu veiktajām represijām un cilvēktiesību pārkāpumiem. ES joprojām bija apņēmības pilna risināt šo jautājumu sadarbībā ar reģionālajiem un starptautiskajiem partneriem⁵.

Pozitīvi ir tas, ka Gruzija, Moldovas Republika un Ukraina turpināja sniegt ieguldījumu **ES vadītajās KDAP operācijās** (*EUTM* operācija Mali, *EUNAVFOR Atalanta* un *EUFOR RCA* Centrālāfrikas Republikā). Šāda iesaistīšanās apliecina šo partneru izpratni par to, cik svarīgi ir

⁴ Ministru 2014. gada 5. decembra deklarācija par sarunām saistībā ar Piedņestras konflikta risināšanas procesu „5 + 2” ietvaros.

⁵ 2015. gada februārī tika pieņemts kopīgais paziņojums par Sīriju/Irāku un *Da'esh* radīto apdraudējumu. Tajā ir ierosināta stratēģija reakcijai uz krīzi un paredzēti politiski un praktiski pasākumi, tostarp diplomātiska sadarbība, pretradikālisma programmas, terorisma finansēšanas apkarošana un labāka robežu kontrole.

veikt ieguldījumu reģionālajos drošības pasākumos. ES turpinās izskatīt veidus, kā šo nozīmīgo iesaisti atspoguļot KDAP operācijās EKP kontekstā.

ES atbalsts **drošības sektora reformai** (DSR) kaimiņvalstīs palīdz izveidot atbildīgus drošības dienestus partnervalstīs, ievērojot demokrātisko kontroli un tiesiskumu. Ar ES darbībām tiek atbalstīta spēju veidošana, institucionālā palīdzība, apmācība, konsultācijas un robežu pārvaldības uzlabošana. 2014. gadā ES atbalstīja civilo sadarbību saistībā ar DSR Jordānijā, Palestīnā un Tunisijā. Ukrainā ES izveidoja civilo padomdevēja misiju (*EUAM Ukraine*), lai sniegtu stratēģiskas konsultācijas efektīvu, ilgtspējīgu un atbildīgu drošības dienestu izveidei, kas palīdzētu stiprināt tiesiskumu Ukrainā. Libānā un Moldovas Republikā ES galveno uzmanību pievērša robežu un muitas pārvaldības spēju uzlabošanai, lai risinātu pārrobežu problēmas šajās partnervalstīs. Šis uzdevums izrādījās sarežģītāks Lībijā.

Ņemot vērā globālās tendences un pieaugošos draudus drošībai un stabilitātei kaimiņvalstīs, ES darbībai reģionā ir jāpievērš papildu uzmanība. Viens no iespējamajiem veidiem, kā papildus pasākumiem KDAP ietvaros un citos forumos ilgtermiņā un ilgtspējīgā veidā risināt problēmas, ir vēl vairāk pastiprināt ar drošību saistītos EKP komponentus. ES ir ieinteresēta palīdzēt kaimiņvalstīm kļūt spēcīgākām un stabilākām, palielināt drošību reģionā un aizsargāt iedzīvotājus un viņu pamattiesības un brīvības.

2.3. Ekonomiskā integrācija ar ES

ES ir galvenā ekonomiskā un tirdzniecības partnere lielākajai daļai EKP valstu. Tās ekonomikas un sociālais modelis joprojām ir pievilcīgs dažiem partneriem, kā to apliecina viņu nepārtrauktie centieni virzībā uz politisko asociāciju un ekonomisko integrāciju.

2014. gadā tika parakstīti asociācijas nolīgumi, tostarp attiecībā uz padziļinātām un visaptverošām brīvās tirdzniecības zonām, ar Gruziju, Moldovas Republiku un Ukrainu. AN/PVBTN ir EKP galvenie sasniegumi un galvenie pagriezienu punkti ES attiecībās ar dažiem no tās tuvākajiem partneriem, kas šīs attiecības ievērojami pastiprina. Paredzams, ka AN/PVBTN būs pozitīva ietekme uz izaugsmi un nodarbinātību partnervalstīs, radot labklājību un padarot to ekonomiku ilgtspējīgāku un noturīgāku.

2014. gada 1. septembrī Gruzijā un Moldovas Republikā sāka provizoriski piemērot AN/PVBTN būtiskas daļas. Šīs valstis sāka īstenot nolīgumus: importa nodevas tika samazinātas vai atceltas, un pakāpeniski tika īstenota apņemšanās tuvināties ES *acquis*.

Attiecībā uz Ukrainu 2014. gadā tika panākti daži uzlabojumi divpusējās tirdzniecības attiecībās, un iepriekšējās tirdzniecības nesaskaņas tika novērstas vai pakāpeniski tiek likvidētas. Tomēr Ukrainas iestādes reaģēja uz kritisko makroekonomisko situāciju, pieņemot jaunus tirdzniecības ierobežojumus un citus pasākumus, kas uzlabojumus tirdzniecības attiecībās varētu vērst pretējā virzienā un radīt uzņēmējdarbības vides pasliktināšanos. Ar 2014. gada aprīlī pieņemtajiem

autonomajiem tirdzniecības pasākumiem (ATP) tika atcelti 94,7 % no pašreizējiem ES tarifiem rūpniecības preču importam no Ukrainas un visi ES tarifi Ukrainas lauksaimniecības preču eksportam uz ES, vienlaikus samazinot tarifus atsevišķām ķīmiskām vielām un citiem izstrādājumiem, kuru izcelsme ir Ukrainā. Pēc lēmuma atlikt ES un Ukrainas Asociācijas nolīguma PVBTZ daļas pagaidu piemērošanu līdz 2016. gada 1. janvārim ATP tika pagarināti līdz minētajam datumam. Ukrainas iestādes gatavojas PVBTN īstenošanai ciešā sadarbībā ar ES.

Lai gan 2014. gadā ES joprojām bija Armēnijas galvenā tirdzniecības partnere, 2014. gada 10. oktobrī Armēnija, Krievija, Kazahstāna un Baltkrievija parakstīja līgumu, lai Armēniju iekļautu **Eirāzijas Ekonomikas savienībā**, sākot no 2015. gada. ES respektē suverēnu valstu izvēli. Armēnija turpināja izmantot ES VPS + tarifa preferenču shēmu, un 2014. gada novembrī tika sāktas ievadsarunas par jaunām iespējamām līgumattiecībām starp ES un Armēniju.

Intensīvi apspriestas tika arī tirdzniecības attiecības ar dienviņu partneriem. Ar regulējuma reformu palīdzību tika turpmāk risināts jautājums par ekonomikas attīstību attiecībā uz darbavietu radīšanu, atbalstu ilgtspējīgai izaugsmei un labklājību. Turklāt arvien vairāk palielinās ciešākas reģionālās sadarbības iespēju nozīme. ES joprojām bija gatava atbalstīt šādus centienus, kad vien partneri izrādīja gatavību sadarbīties.

Turpinājās sarunas par PVBTN ar Maroku. Tika apspriests nolīgums par ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm. Papildus ES finanšu atbalstam Marokas zivsaimniecības nozarei, kas sniedz tiešu un reālu labumu ekonomikas dalībniekiem, tika sāktas pirmās zvejas darbības saskaņā ar protokolu, kas pievienots Zivsaimniecības partnerattiecību nolīgumam 2014. –2018. gadam. Panākumi tika gūti sagatavošanās procesā saistībā ar PVBTN sarunām ar Tunisiju, kas ietvēra apspriedes ar pilsonisko sabiedrību un ekspertu diskusijas un kurā tika secināts, ka sarunu sākšanai nav nekādu tehnisku šķēršļu. Turklāt pavirzījās uz priekšu sagatavošanās sarunas par PVBTN ar Jordāniju, un tika veikti ietekmes uz ilgtspēju novērtējumi saistībā ar iespējamajiem PVBTN ar Ēģipti un Jordāniju.

Tomēr ekonomikas integrācija ar ES ir plašāka nekā tikai tirdzniecības attiecības. EKP savieno ES ar tās kaimiņvalstīm, izveidojot **transporta un enerģētikas** tīklus, un šie pasākumi vienlaikus palielina arī tirdzniecības plūsmas. Tiesību aktu tuvināšanai un attiecīgās infrastruktūras nodrošināšanai ir izšķiroša nozīme, lai izveidotu un uzturētu efektīvus sakarus starp ES un partnervalstīm un partnervalstu vidū.

Tomēr vispārējā situācija šajās divās jomās 2014. gadā bija neviendabīga. Dažas valstis, piemēram, Maroka, Tunisija un Ukraina, veica tiesību aktu saskaņošanu ar ES noteikumiem un standartiem **transporta** jomā. Neraugoties uz konfliktiem, dažas valstis (piemēram, Jordānija, Libāna un Palestīna) turpināja īstenot reformas transporta jomā.

Enerģētikas jomā turpinājās kaimiņvalstu integrācija ES iekšējā enerģijas tirgū. Tika pieņemti arī vairāki politikas lēmumi, lai veicinātu atjaunojamo energoresursu, tostarp saules enerģijas,

izmantošanu Marokā. Ukrainā un Jordānijā satraucošā apmērā ir uzkrājušie parādi, ko izraisījis enerģijas, jo īpaši gāzes un naftas produktu, imports no trešām valstīm. Šajā saistībā ievērojams sasniegums bija ar Eiropas Komisijas starpniecību noslēgtā 2014. gada 30. oktobra trīspusējā vienošanās gāzes joma ar Ukrainu un Krievijas Federāciju. Vienlaikus turpinājās Ukrainas enerģijas tirgus pakāpeniska integrācija ES tirgū.

Tika novēroti arī citi pozitīvi notikumi saistībā ar enerģētikas infrastruktūras pasākumiem un projektiem. 2014. gada 20. septembrī sāka īstenot projektu par Dienvidu gāzes koridoru no Azerbaidžānas uz Dienvidaustrumeiropu, kas ES apgādās ar gāzi no Azerbaidžānas, sākot no 2020. gada. 2014. gada 27. augustā tika atklāts Jasu–Ungenu gāzes starpsavienojums starp Rumāniju un Moldovas Republiku. Darbs pie šī projekta ir jāturpina, pamatojoties uz ES, starptautisko finanšu iestāžu (SFI) un Rumānijas atbalstu un sadarbību.

Sadarbība ar kaimiņvalstīm **kodoldrošības** jomā turpināja sniegt taustāmus rezultātus. Ukraina atjaunināja savu valsts rīcības plānu par turpmākiem pasākumiem pēc noturības testiem, kas tika veikti sadarbībā ar Eiropas Komisiju. Turklāt Armēnija Komisijai iesniedza noturības testa ziņojumu par Medzamoras kodolspēkstaciju, lai veiktu tā salīdzinošo izvērtēšanu. Tas atbilst ES mērķiem šajā politikas jomā, proti, veicināt augstākos kodoldrošības standartus un drošības kultūru visā pasaulē.

Reģionālie projekti, piemēram, projekti, lai nostiprinātu elektroenerģijas starpsavienojumu Dienvidkaukāzā, palīdz nodrošināt plašāku savienojamību – sākotnēji kaimiņvalstu ietvaros un pēc tam starp partnervalstīm un ES. Tika izveidots starpsavienojums starp Gruziju un Turciju, savukārt Gruzijas un Armēnijas starpsavienojuma nostiprināšana ir plānošanas posmā.

Novērtēšana un apmācība, ko 2014. gadā veica, balstoties uz Eiropas Mazās uzņēmējdarbības aktu "**Small Business Act**", mobilizēja simtiem ieinteresēto personu no maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) dienvidu kaimiņvalstīs. Tas palīdzēja partnervalstīm saskaņot savu politiku MVU jomā ar ES politiku un stiprināt ekonomisko integrāciju.

Sadarbība **vīdes** jomā palīdzēja uzlabot iedzīvotāju dzīves kvalitāti partnervalstīs, nodrošinot piekļuvi tādiem vīdes pamatpakalpojumiem kā ūdens apgāde, notekūdeņu attīrīšana un cieto atkritumu apsaimniekošana. Sadarbība vīdes jomā joprojām ir instruments pilsoniskās sabiedrības tiesību nostiprināšanai.

2014. gadā turpinājās zināšanu un inovācijas kopīgās telpas (*CKIS*) izveide, kas ļāva sasaistīt ES un partnervalstis, izmantojot politisko dialogu un sadarbību **pētniecības un inovācijas** jomā. 2014. gada beigās Izraēla un Moldovas Republika ar ES parakstīja asociācijas nolīgumus ES pētniecības un inovācijas pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” ietvaros.

2.4. Cilvēku savstarpējie kontakti, migrācija un mobilitāte

Mobilitātes uzlabošana drošā un labi pārvaldītā vidē un humānās dimensijas stiprināšana, palielinot cilvēku savstarpējos kontaktus, ir EKP pamatprincipi. Mobilitāte sekmē tirdzniecības saites un ekonomisko izaugsmi, kā arī veicina kultūras un sociālo attīstību, pamattiesību ievērošanu un tiesiskumu. Pasažieru un migrācijas plūsmas starp EKP reģionu un ES ir pastāvīgi palielinājušās. 2014. gadā palielinājās likumīgās migrācijas plūsmas uz ES – galvenokārt no Marokas un Ukrainas.

Lai izveidotu stabilu pamatu veiksmīgai pārejai un ekonomikas attīstībai, valstīm ir jāiegulda nākamajās paaudzēs. Tādējādi sekmīgas un efektīvas **izglītības** sistēmas ieviešana ir īpaši svarīgas vidēja termiņa un ilgtermiņa attīstībai. Kopumā kaimiņvalstu sadarbība ar ES izglītības jomā palielinājās un turpinājās arī ar valstīm, kuras tieši skāruši bruņoti konflikti. Tika sākti un īstenoti vairāki *Tempus*, *Erasmus Mundus* un elektroniskās mērķsadarbības (*eTwinning*) projekti. Vairākas EKP valstis (Azerbaidžāna, Moldovas Republika, Ukraina, Ēģipte, Jordānija un Tunisija) 2014. gadā pieņēma reformas, lai uzlabotu izglītības kvalitāti visos līmeņos. Dažas valstis izveidoja politikas pamatnostādnes vai stratēģijas, kas īpaši vērstas uz **jauniešiem**, piemēram, Ukrainas “2016. – 2020. gada valsts programma jaunatnei”.

Arī spēcīga **kultūras** nozare palīdz īstenot politiskās reformas un panākt sociālekonomisko attīstību. Dažas valstis pieņēma valsts stratēģiju kultūras jomā, piemēram, Moldovas Republika – stratēģiju “Kultūra 2020”.

Bēgļu pieplūdums no Sīrijas joprojām radīja problēmas Jordānijas un Libānas izglītības sistēmām. 2014. gada beigās Libānā to Sīrijas bēgļu vidū, ko reģistrējis Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos birojs (*UNHCR*), bija aptuveni 390 000 Sīrijas bērnu skolas vecumā (5-17 gadi), kā arī aptuveni 10 000 skolas vecuma palestīniešu bēgļu no Sīrijas, no kuriem aptuveni 7000 tika uzņemti Apvienoto Nāciju Organizācijas Palīdzības un darba aģentūras Palestīnas bēgļiem Tuvajos Austrumos (*UNRWA*) izveidotajās skolās.

2014. gadā sadarbība migrācijas un mobilitātes jomā bija būtisks elements ES attiecībās ar partnervalstīm. **Mobilitātes partnerības** bija diskusiju galvenie elementi. Saskaņā ar ES vispārējo pieeju migrācijai un mobilitātei šo partnerību mērķis bija stiprināt sadarbību šajā svarīgajā politikas jomā. 2014. gada beigās Armēnija, Azerbaidžāna, Gruzija, Jordānija, Moldovas Republika, Maroka un Tunisija parakstīja mobilitātes partnerības ar ES. Turpinājās sarunas ar Baltkrieviju par vīzu režīma atvieglošanas un atpakaļuzņemšanas nolīgumu. 2014. gada decembrī tika sākts ES un Libānas dialogs par migrāciju, mobilitāti un drošību.

Sadarbība ar dažiem austrumu partneriem bija koncentrēta uz iespēju ieviest bezvīzu režīmu. Pēc vīzu režīma liberalizācijas dialoga sekmīgā noslēguma Moldovas pilsoņi kopš 2014. gada 28. aprīļa uz Šengenas teritoriju var ceļot **bez vīzām**, ja viņiem ir biometriskās pases. Citas partnervalstis, jo īpaši Gruzija un Ukraina, ir pastiprinājušas centienus, lai sasniegtu tādu pašu rezultātu.

Dienvidu kaimiņreģionā Maroka nodrošināja **legālo migrantu** labāku integrāciju. Marokas un Tunisijas valdības arī gatavojas pieņemt tiesisko un institucionālo satvaru patvēruma jomā un cīnīties pret cilvēku tirdzniecību. 2015. gada janvārī ES un Maroka sāka sarunas par vīzu režīma atvieglošanas nolīgumu un atpakaļuzņemšanas nolīgumu. ES ir gatava sākt šādas sarunas ar Tunisiju 2015. gadā pēc abu šo nolīgumu sarunu norāžu pieņemšanas 2014. gada decembrī.

Tomēr **nelikumīgās migrācijas** plūsmas pieauga atbilstoši vispārējai tendencei, kas galvenokārt saistīta ar politisko notikumu attīstību dienvidu kaimiņvalstīs kopš 2011. gada. 2014. gadā ES ieceļoja vairāk nekā 277 000 nelikumīgo migrantu. Pieauga arī cilvēku tirdzniecība.

Traģiskā cilvēku bojāeja Vidusjūrā 2014. gadā apliecināja, ka neaizstājama ir koordinētas politikas izstrāde starp ES un tās partnervalstīm dienvidos un plašākā mērogā. Tā kā EKP partnervalstis galvenokārt ir nelikumīgās migrācijas tranzītvalstis, ES attiecīgajās diskusijās iekļauj "kaimiņvalstu kaimiņus", piemēram, Rietumāfrikas un Centrālāfrikas valstu iestādes "Rabātas procesa" ietvaros. Līdzīgi arī novembrī tika uzsākts reģionālā dialoga process ar valstīm, kas atrodas Austrumāfrikas migrācijas ceļā ("Hartūmas process"). Lielākajai daļai ES dienvidu partnervalstu trūkst visaptverošas un ilgtspējīgas tiesību un administratīvās sistēmas, lai risinātu šo jautājumu. Lībija ir jo īpaši neaizsargāta pret patvēruma meklētāju plūsmām, nelikumīgo migrāciju un cilvēku tirdzniecību pēc drošības situācijas pasliktināšanās un konflikta šajā valstī.

ES palīdzība šim reģionam bija vērsta uz partnervalstu krimināltiesību sistēmu nostiprināšanu, lai cīnītos pret kontrabandu un cilvēku tirdzniecību, veidojot spējas robežkontroles jomā. Šādai palīdzībai ir bijusi pozitīva ietekme Marokā, Alžīrijā, Tunisijā un Ēģiptē. ES palīdzība tika piešķirta Jordānijai, lai veiktu pētījumu par migrāciju, kas ietver arī jautājumu par bēgļiem nodrošinātajiem apstākļiem. Ir plānots veikt līdzīgus pētījumus citās šā reģiona valstīs.

2.5. Finansiālā sadarbība

Eiropas kaimiņattiecību instruments (EKI) ir galvenais atbalsts ES politikas prioritātēm kaimiņvalstīs. EKI budžets 2014. – 2020. gadam ir 15,4 miljardi euro. EKI nodrošina paredzamu ilgtermiņa finansējumu, lai atbalstītu reformu prioritātes, par ko panākta vienošanās katrā valstī. Arī valstis, kurās tiek ieviestas būtiskas demokrātiskas reformas, var pamatprogrammas ietvaros saņemt papildu finansējumu līdz pat 10 % apmērā no EKI. Ar EKI palīdzību tiek nodrošināts arī būtisks atbalsts reģionālajām un pārrobežu iniciatīvām. Arvien lielāka nozīme ir ES finansējuma apvienošanai ar SFI, izmantojot kaimiņattiecību politikas ieguldījumu mehānismu (*NIF*).

AR *NIF* tiek atbalstīti projekti tādās jomās kā enerģētikas un transporta tīklu starpsavienojumi, klimata pārmaiņas, vide un MVU. Ir izstrādāts **PVBTN mehānisms**, lai palīdzētu pielāgot un pārorientēt uzņēmumus, tādējādi uzlabojot piekļuvi nolīgumos paredzētajām priekšrocībām. Ar šo mehānismu ES plāno laikposmā no 2015. gada līdz 2017. gadam mobilizēt dotācijas

150 miljonu euro apmērā, izmantojot kaimiņattiecību politikas ieguldījumu mehānismu (*NIF*), lai trīs valstīs, proti, Gruzijā, Moldovas Republikā un Ukrainā, no SFI piesaistītu ieguldījumus līdz pat 1,5 miljardu euro apmērā.

Ievērojami palielinājies ir arī finansējums pilsoniskajai sabiedrībai. ES turpināja atbalstīt pilsonisko sabiedrību, izmantojot **Pilsoniskās sabiedrības kaimiņattiecību instrumentu (CSF)**, kas aptver reģionālo un valstu līmeni, ar mērķi stiprināt un veicināt pilsoniskās sabiedrības lomu ar reformām un demokrātiskām pārmaiņām saistītos procesos.

Pašreizējā dinamiskajā situācijā, kas vērojama kaimiņvalstīs, ir nepieciešama elastīga pieeja attiecībā uz plānošanu un īstenošanu, un ES ir maksimāli izmantojusi tai pieejamo elastību. ES rīkojās nepieredzēti ātri un izmantoja paātrinātas apstiprināšanas procedūras, lai apmierinātu krīzes radītās vajadzības Ukrainā, apvienojot nozīmīgu EKI atbalstu, makrofinansialo palīdzību un Ukrainas atbalsta grupas sniegto tehnisko atbalstu. 2014. gada decembrī tika izveidots ES **reģionālais ieguldījumu fonds**, lai nodrošinātu saskaņotu un pastiprinātu atbalstu, reaģējot uz Sīrijas krīzi reģionālā mērogā. Šis ieguldījumu fonds koncentrēsies uz pašreizējām prioritārajām vajadzībām, un nākotnē pēckonflikta situācijā to varēs arī pielāgot atjaunošanas vajadzībām.

Tomēr EKI nav piemērots vai pietiekams instruments visu vajadzību nodrošināšanai, jo īpaši gadījumos, kad reakcijai uz krīzi ir nepieciešams īsā laikā nodrošināt ievērojamu papildu finansējumu. Tāpēc EKI finansējums tiek papildināts ar atbalstu no citiem instrumentiem, piemēram, Stabilitātes un miera veicināšanas instrumenta (*IcSP*), ES humānās palīdzības finansējuma (*ECHO*) vai Eiropas Demokrātijas un cilvēktiesību instrumenta (*EIDHR*). Var būt nepieciešams mobilizēt papildu līdzekļus, izmantojot šos un citus instrumentus, atkarībā no situācijas attīstības reģionā — šādas situācijas piemērs ir atbildes reakcija Sīrijā un Ukrainā.

2.6. EKP ārpus divpusējās sadarbības

Daudzas drošības, ekonomikas un sociālās problēmas kaimiņvalstīs ir tieši saistītas ar zemu reģionālās integrācijas līmeni. Reģionālā sadarbība ir būtiska, risinot sarežģītas kopējas problēmas, piemēram, nelegālo migrāciju, terorismu un ieroču kontrabandu vai arī pārrobežu piesārņojumu, kam nepieciešama koordinēta atbildes reakcija. Tāpēc reģionālās sadarbības nostiprināšana šajā reģionā joprojām ir EKP darba kārtības prioritāte. Tas attiecas gan uz EKP austrumu dimensiju, ko simbolizē Austrumu partnerība (AP), gan uz dienvidu dimensiju, ko īsteno, izmantojot Partnerību demokrātijai un kopīgai labklājībai, kā arī saistībā ar Savienību Vidusjūrai.

Vispārējais politiskais klimats dienvidu kaimiņreģionā joprojām bija saspringts, kas ietekmēja reģionālās sadarbības iespējas. Lai gan dienvidu partnervalstis turpināja attīstīt divpusējās attiecības ar ES, šis reģions joprojām ir viens no vismazāk integrētajiem reģioniem pasaulē. Daļa šā reģiona valstu joprojām saskārās ar nopietnām politiskām, ekonomiskām un humanitārām

krīzēm, kā arī piedzīvoja bruņotus konfliktus un drošības situācijas būtisku pasliktināšanos. Reformu un reģionālās integrācijas īstenošana šādos apstākļos izrādījās ļoti grūta.

Lai novērstu Sīrijas konflikta un ar to saistītā ārvalstu kaujinieku fenomena iespējamo ietekmi uz citām valstīm, ES pastiprināja sadarbību ar dienviņu partneriem terorisma apkarošanas jomā. 2014. gada martā sadarbībā ar arābu partneriem tika sākts projekts terorisma apkarošanas jomā, ko finansēja ar EKI un ko īstenoja ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas birojs (*UNODC*) un ANO Terorisma apkarošanas komitejas izpilddirektorāts (*UNCTED*), piedaloties ES iestādēm un dalībvalstīm.

ES un dienviņu partnervalstis turpināja risināt problēmu saistībā ar ciešākas integrācijas akūto nepieciešamību. Partneri bija motivēti iesaistīties reģionālajās darbības ar ES, jo īpaši Savienības Vidusjūrai (*UfM*) un Arābu valstu līgas (*LAS*) ietvaros. Tika turpināti centieni pastiprināt ES sadarbību ar Magribas valstīm un Islāma sadarbības organizāciju (*OIC*).

Saistībā ar Austrumu partnerību tika panākts būtisks progress, iesaistot attiecīgās partnervalstis ar AN/PVBTN palīdzību, kas ietver vērienīgas reformu programmas, politikas, ekonomikas un sociālajā jomā. Četras Austrumu partnerības tematiskās platformas turpināja tikties divreiz gadā, lai pārskatītu un apspriestu turpmākos posmus politikas dialogā starp ES un Austrumu partnerības valstīm. Paredzams, ka Austrumu partnerības samitā 2015. gadā tiks pārskatīta pieņemto saistību īstenošana un panāktais progress.

Ņemot vērā Ukrainas krīzi, ES 2014. gadā ieviesa vēl nepieredzētas atbalsta programmas, lai palīdzētu stabilizēt Ukrainas ekonomikas un finanšu situāciju, palīdzētu veikt pāreju, veicinātu politiskās un ekonomiskās reformas un atbalstītu iekļaujošu attīstību. Vairākos veidos tika pastiprināts atbalsts arī Moldovas Republikai un Gruzijai, ņemot vērā spiedienu, kas uz šīm valstīm tika izdarīts saistībā ar to lēmumu parakstīt asociācijas nolīgumus.

3. Nobeigums

Priekšsēdētājs Junkers EKP pārskatīšanu ir noteicis par prioritāti pirmajā savu pilnvaru gadā.

Kopīgajā apspriešanas dokumentā „Ceļā uz jaunu Eiropas kaimiņattiecību politiku”, ko pieņēma 2015. gada 4. martā, ir izklāstīti galvenie jautājumi un problēmas, ar ko pašreiz saskaras ES un tās partnervalstis. Ieinteresētās personas tiek aicinātas paust viedokli par šo dokumentu, ar kuru sāk visaptverošu apspriešanas procedūru par EKP. Šo apspriežu rezultāti tiks paziņoti 2015. gada rudenī, pieņemot kopīgu paziņojumu par atjaunoto EKP.